

Geografi, klima og natur

Geografi

Geografi

Grønland er verdens største ø og en del af det nordamerikanske kontinent. Grønlands nordligste punkt, Kap Morris Jesup, ligger kun 740 kilometer fra Nordpolen og er det nordligste landområde i verden. Grønlands sydligste punkt, Nunap Isua (Kap Farvel), ligger på samme breddegrad som Oslo. Afstanden fra nord til syd er 2.670 kilometer. Afstanden fra øst til vest er på det bredeste sted 1.050 kilometer.

Grønlands samlede areal er 2.166.086 km². Heraf er 81 procent dækket af indlandsis. 19 procent, svarende til 410.449 km², er isfri.

Klima

Klima

Klimaet i Grønland er overvejende arktisk. Det betyder, at middeltemperaturen i årets varmeste måned ikke overstiger 10 °C. Landets store udstrækning gør, at der er store klimatiske variationer fra nord til syd. Ligeledes er der store klimatiske variationer mellem kyster med åbent vand og områder inde i landet.

Den forholdsvis milde vestgrønlandske strøm bestemmer udstrækningen af åbentvandsområder langs vestkysten, mens den kolde østgrønlandske strøm, der fører storisen ned langs østkysten, begrænser tiden med åbent vand. På grund af disse havstrømme har Østgrønland højarktisk klima med en middeltemperatur på eller under 5 °C, mens vestkysten helt op til nord for Upernavik defineres som lavarktisk klima med temperaturer mellem 5 og 10 °C.

Temperaturen i Grønland 2012

Temperaturerne i 2012 opdelt på byer og måneder fremgår af Oversigterne 1-3.

Oversigt 1

Middeltemperatur i byerne og i udvalgte bygder i 2012

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
	Grader celcius												
Nanortalik	-3,6	-2,4	-3,8	2,2	3,7	5,1	8,9	8,0	7,1	5,3	0,9	-0,2	2,6
Qaqortoq	-5,2	-4,0	-5,7	1,8	4,4	6,4	10,4	8,3	6,6	4,7	-0,1	-0,6	2,1

Narsarsuaq	-5,7	-5,0	-6,6	3,8	---	11,4	13,0	9,9	6,7	4,5	-1,4	-1,5	2,7
Narsaq	-4,7	-3,6	-5,7	2,0	5,3	7,8	10,3	8,5	6,1	3,9	-0,7	-1,2	2,4
Paamiut	-6,4	-5,5	-7,8	0,1	3,2	5,9	7,5	6,1	5,1	3,6	-1,1	-3,3	0,6
Nuuk	-7,5	-7,6	-10,9	-1,9	2,2	7,4	9,2	7,8	5,0	2,6	-2,9	-5,2	-0,1
Kapisillit	-11,3	-9,9	-13,7	-1,9	3,9	10,8	11,1	8,6	5,3	1,1	-5,0	-7,6	-0,7
Maniitsoq	-8,1	-7,7	-12,1	-2,0	2,6	7,8	10,3	8,6	6,0	2,6	-3,1	-5,0	0,0
Kangerlussuaq	-19,8	-19,1	-21,7	-2,4	5,6	11,6	12,3	8,9	5,1	-2,3	-12,6	-16,4	-4,1
Sisimiut	-11,6	-12,1	-14,9	-3,5	2,4	8,0	10,2	8,6	5,6	1,5	-4,8	-7,2	-1,4
Kangaatsiaq	-13,6	-14,4	-17,9	-6,7	0,1	6,0	7,3	7,0	4,0	-0,2	-5,5	-7,4	-3,4
Aasiaat	-12,0	-13,2	-17,5	-5,9	1,1	7,3	9,1	7,4	4,6	0,4	-4,7	-6,7	-2,5
Qasigiannuguit	-13,7	-15,6	-19,1	-5,7	2,1	9,3	11,9	9,2	4,8	-0,6	-7,1	-9,8	-2,8
Ilulissat	-12,4	-13,1	-17,5	-4,9	2,2	8,1	9,9	7,7	4,2	-0,6	-6,3	-8,7	-2,5
Qeqertarsuaq	-12,1	-13,5	-16,7	-5,7	0,9	7,5	9,4	7,5	4,4	-0,1	-5,0	-6,9	-2,5
Uummannaq	-12,4	-15,4	-18,4	-7,8	1,2	8,5	10,6	8,6	4,6	0,2	-4,9	-6,6	-2,6
Upernavik	-17,5	-19,8	-21,4	-9,9	-1,6	6,2	8,5	7,2	3,2	-1,4	-5,9	-8,7	-5,1
Qaanaaq	-22,9	-23,1	-26,1	-14,3	-3,2	3,7	8,5	5,8	1,8	-4,8	-9,6	-14,4	-8,2
Tasiilaq	-3,9	-6,7	-4,5	-2,0	0,8	2,6	8,1	7,7	4,9	1,4	-2,9	-3,3	0,2
Illoqqortoormiut	-8,6	-13,8	-10,0	-12,2	-3,0	2,5	6,8	7,4	1,6	-4,0	-9,8	-12,3	-4,6

Kilde: ASIAQ

Oversigt 2

Maksimumtemperaturer i byerne i 2012

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
	Grader celcius												
Nanortalik	6,3	7,3	11,8	15,7	17,6	12,6	21,6	15,2	14,4	14,9	10,1	8,9	21,6
Qaqortoq	4,0	6,3	9,8	12,1	20,8	16,5	20,1	14,5	13,5	12,4	8,4	10,1	20,8
Narsarsuaq	6,0	8,6	14,2	18,6	---	21,4	22,8	18,4	14,7	16,5	12,1	11,1	22,8
Narsaq	7,3	8,2	11,8	13,1	23,8	18,9	23,4	16,5	14,5	14,7	10,8	10,8	23,8
Paamiut	5,4	8,1	10,9	12,5	15,3	15,3	21,5	16,1	13,7	12,6	9,5	7,9	21,5
Nuuk	4,0	5,3	7,5	6,4	16,6	17,1	18,2	18,0	11,9	13,5	5,7	4,6	18,2
Kapisillit	2,8	9,1	12,3	8,6	19,1	20,4	21,1	17,3	16,5	12,2	7,9	7,6	21,1
Maniitsoq	2,1	3,4	8,4	9,3	12,6	15,8	21,4	17,6	12,9	11,0	5,6	2,5	21,4
Kangerlussuaq	2,4	-3,2	9,7	8,8	21,4	21,9	23,3	19,9	15,7	10,3	6,8	2,4	23,3
Sisimiut	2,6	-2,9	0,7	5,7	13,3	21,2	22,5	17,2	11,9	11,7	5,8	2,5	22,5
Kangaatsiaq	-0,8	-0,3	-3,7	2,5	12,6	15,7	19,2	16,6	12,3	8,4	3,5	0,3	19,2
Aasiaat	-1,3	0,3	-3,5	3,8	9,9	13,8	17,3	13,4	9,6	9,1	3,4	1,5	17,3
Qasigiannuguit	1,7	-0,9	10,2	6,9	17,6	17,3	23,3	21,8	13,2	11,5	7,3	5,1	23,3
Ilulissat	2,1	-1,0	1,0	6,9	13,2	15,4	21,3	18,9	11,2	10,3	6,2	4,5	21,3
Qeqertarsuaq	0,2	1,6	5,4	3,9	13,2	17,7	16,3	15,2	10,7	8,4	4,0	2,4	17,7
Uummannaq	1,7	-3,6	7,2	5,8	13,2	15,3	17,5	14,9	9,6	9,6	6,2	4,2	17,5
Upernavik	-4,2	-6,4	-6,9	4,9	12,6	15,9	19,5	16,7	7,8	7,1	4,8	1,3	19,5
Qaanaaq	-10,6	-10,7	-11,3	-3,4	13,1	17,7	16,1	14,5	6,0	1,7	4,5	-2,8	17,7
Tasiilaq	4,7	3,9	8,5	5,9	12,0	10,8	18,5	16,8	11,0	8,9	7,6	5,9	18,5
Illoqqortoormiut	0,3	0,2	2,3	-3,2	8,7	15,0	17,2	17,3	7,8	5,2	-1,2	-4,4	17,3

Kilde: ASIAQ

Oversigt 3

Minimumtemperaturer i byerne og i udvalgte bygder i 2012

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
	Grader celcius												
Nanortalik	-11,5	-10,8	-15,3	-4,0	-2,8	-1,1	1,1	3,6	3,9	-1,0	-5,0	-6,9	-15,3
Qaqortoq	-15,7	-16,4	-19,6	-5,7	-3,7	1,2	2,0	3,3	3,1	-3,2	-7,8	-9,8	-19,6
Narsarsuaq	-18,6	-18,4	-23,5	-3,9	---	3,8	4,6	3,3	0,0	-5,1	-13,0	-14,3	-23,5
Narsaq	-15,0	-17,5	-19,7	-5,0	-1,2	2,0	2,7	0,9	0,2	-4,5	-9,8	-10,0	-19,7

Paamiut	-15,9	-16,7	-21,3	-6,7	-1,8	1,3	0,7	0,8	1,3	-3,9	-8,1	-10,0	-21,3
Nuuk	-18,4	-19,0	-22,3	-8,3	-3,9	1,5	4,2	3,0	0,9	-4,6	-9,3	-11,5	-22,3
Kapisillit	-24,7	-26,3	-30,5	-11,0	-2,8	3,6	5,5	2,8	-0,9	-9,9	-13,4	-20,1	-30,5
Maniitsoq	-19,4	-22,6	-25,3	-9,1	-3,5	2,0	4,7	3,8	0,8	-3,5	-9,6	-12,0	-25,3
Kangerlussuaq	-38,9	-42,7	-43,7	-14,0	-3,0	2,8	2,9	-2,0	-2,7	-20,7	-29,7	-32,7	-43,7
Sisimiut	-21,9	-28,3	-28,4	-11,7	-3,3	-0,2	3,8	3,1	0,4	-7,4	-13,8	-15,4	-28,4
Kangaatsiaq	-23,2	-29,3	-31,9	-15,3	-6,1	-0,8	1,9	0,9	0,1	-7,7	-13,1	-17,3	-31,9
Aasiaat	-22,7	-29,9	-30,3	-15,3	-4,7	-0,2	4,0	3,4	0,8	-5,6	-11,8	-16,0	-30,3
Qasigiannguit	-27,2	-33,6	-34,7	-19,3	-4,4	0,7	6,8	2,0	-1,4	-13,6	-19,9	-21,8	-34,7
Ilulissat	-25,1	-31,0	-32,2	-22,8	-3,6	0,7	4,5	0,2	-1,9	-13,2	-17,3	-20,2	-32,2
Qeqertarsuaq	-20,6	-29,0	-29,9	-15,4	-4,5	0,3	4,3	2,4	-0,2	-7,1	-11,4	-15,4	-29,9
Uummannaq	-21,3	-31,8	-32,3	-24,0	-7,8	1,6	5,9	2,1	0,6	-7,6	-11,7	-15,9	-32,3
Upernavik	-23,3	-32,2	-34,2	-16,5	-11,8	-1,7	2,6	2,3	-0,3	-7,6	-11,4	-16,8	-34,2
Qaanaaq	-31,4	-38,0	-40,7	-23,6	-17,6	-2,8	3,1	-1,3	-3,5	-13,4	-17,5	-24,6	-40,7
Tasiilaq	-16,2	-20,4	-19,6	-7,7	-5,6	-3,4	0,4	2,1	-0,1	-6,2	-9,6	-14,0	-20,4
Illoqqortoormiut	-26,9	-23,3	-23,9	-20,8	-13,0	-4,2	-0,6	0,6	-3,4	-11,3	-20,0	-27,7	-27,7

Kilde: ASIAQ

Graddage

I Oversigt 4 vises de summerede graddagsværdier for udvalgte stationer i Grønland. En graddag er (den positive) forskel mellem en konstant indendørstemperatur (i Grønland 19 °C) og den gennemsnitlige udendørstemperatur, set over et døgn. Graddagene kan derefter akkumuleres over en periode, fx en kalendermåned. Graddage fortæller noget om det sandsynlige forbrug af energi til opvarmning af huse på baggrund af klimaet.

Oversigt 4. Summerede graddagsværdier

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nanortalik	6.619	5.483	5.328	5.051	5.874	6.070	6.393	6.306	5.490	6.573	5.998
Qaqortoq	6.416	5.968	6.175	6.004	...	6.377	6.790	>6204.8	5.226	>5582	6.127
Narsarsuaq	6.181	5.866	6.166	5.887	6.303	...	6.523	6.086	4.956	>6293	>5612
Narsaq	5.882	5.894	6.003	>5710	6.204	>5582	6.543	6.154	5.156	6.910	6.096
Paamiut	6.892	6.332	6.457	...	6.664	6.730	7.174	7.408	5.678	6.992	6.725
Nuuk	7.198	6.544	6.962	6.717	6.914	>6904	7.318	>6967.3	6.044	7.597	7.012
Maniitsoq	7.804	...	...	...	6.988	>6821	7.318	7.012	5.882	7.499	6.948
Kangerlussuaq	8.942	7.873	8.759	7.866	8.523	>8005	8.591	8.487	7.146	>8474	8.489
Sisimiut	8.179	7.522	8.021	>7250	7.854	7.626	7.971	7.895	6.606	7.887	7.465
Kangaatsiaq	8.407	7.750	8.255	7.615	8.038	7.681	8.130	8.210	6.856	8.381	8.197
Aasiaat	8.374	7.848	8.233	...	8.180	8.001	8.432	8.298	7.222	8.037	7.858
Qasigiannguit	7.702	6.958	7.658	...	7.874	7.908	8.376	>7612.7	6.765	>7484	7.991
Ilulissat	8.290	7.526	8.081	7.517	7.886	7.572	8.388	8.222	6.927	8.261	7.895
Qeqertarsuaq	7.778	7.182	8.029	7.657	7.791	7.370	7.908	7.759	6.973	8.138	7.863
Uummannaq	8.368	7.682	8.579	>7784	...	7.729	8.183	8.080	6.773	7.946	7.908
Upernavik	8.816	8.165	8.975	8.501	8.778	8.829	9.260	9.072	8.230	8.952	8.804
Qaanaaq	9.844	9.360	10.121	9.538	9.882	9.469	9.837	9.967	9.243	9.982	9.945
Tasiilaq	6.823	6.478	6.893	...	...	6.818	7.084	>6693.5	>5,960	>6761	6.873
Illoqqortoormiut	8.182	8.691	8.367	...	8.718	8.910	8.614	>8529.2	>8,384	>8129	8.641

Kilde: ASIAQ

Natur

Natur

Det arktiske klima spiller en betydelig rolle for landets plante- og dyreliv.

Planteverdenen

Der er i Grønland kun få arter af træer, fordi trævækst normalt kun er mulig, hvor middeltemperaturen om sommeren når over 10 °C. Kun på beskyttede områder inde i landet findes der høje træer.

Plantevæksten består mest af lave fjeld- og tundraplanter samt lyng, revling, mosebølle og dværgbirk. Hertil kommer mosser og lav.

Nordpå aftager plantevæksten på grund af lavere temperaturer og manglende nedbør.

Klimaet sætter begrænsning for, hvilke kulturplanter der kan dyrkes. I Sydgrønland dyrkes der majroer, kartofler, rabarber og blomster. Her er der også importerede træer som lærk, gran og fyr. Endvidere dyrkes der græs og korn til vinterfoder til fårene.

Dyrelivet

Dyrelivet i Grønland er mest knyttet til havet. Der er adskillige arter af fisk samt havpattedyr, der blandt andet omfatter fem arter af sæler.

I områder med is er den mest almindelige sæl ringsælen, mens grønlandssælen er mest almindelig i de isfrie områder.

I de centrale og nordlige dele af Vestgrønland og i Østgrønland lever hvalrossen.

Der er 15 arter af hvaler omkring Grønland. En del af hvalerne er sommergæster fra Atlanterhavet. De vigtigste arter er hvid- og narhvaler samt våge- og finhval.

Isbjørne er både hav- og landdyr, idet den finder sin føde på havisen. Isbjørne yngler i Nord- og Nordøstgrønland, men kommer vidt omkring, idet de kan drive med havisen rundt om Kap Farvel i Sydgrønland.

Der findes ni arter af landpattedyr, hvoraf kun polarræven er udbredt i hele Grønland. Sneharen forekommer over det meste af Grønland, undtagen i Sydøstgrønland.

I Vestgrønland lever der rensdyr fra nord for Arsuk i syd til syd for Nuussuaq-halvøen i nord. Endvidere findes der bestande af tamrener på Tuttutooq Ø og ved Isortoq i Sydgrønland. Disse bestande har bredt sig til distrikterne Narsaq, Paamiut og Ivittuut.

Moskusokser lever i Nordøstgrønland fra Illoqqortoormiut og nordpå. I 1960'erne overførtes et mindre antal moskusokser til Vestgrønland i området omkring Kangerlussuaq, hvor der blev etableret en betydelig bestand. Siden er der udsat moskusokser flere steder i Vest- og Nordgrønland.

I Nordøstgrønland lever der halsbåndlemminger og hermeliner, og polarulven, der i en periode blev anset for forsvundet fra Grønland, synes nu atter at have etableret sig på samme sted.

Fuglelivet omfatter omkring 60 ynglende arter. Halvdelen af disse er trækfugle, der kun opholder sig i Grønland i ynglesæsonen. Havfugle som måger, ande- og edderfugle samt lomvie (alk) er de mest dominerende.

Grønlands eneste hønsefugl er fjeldrypen.

Mere end 200 arter af fisk er repræsenteret i de grønlandske farvande. Rejer, hellefisk, torsk, krabber, stenbider, kammuslinger, lodde, havkat, rødfisk og fjordtorsk er blandt fiskearterne.

Der findes i Grønland enkelte arter af husdyr. Bestanden af får stammer fra importerede islandske og færøske får, og tamrener er indført fra Norge.

Slædehunde stammer fra hunde, der er fulgt med menneskers indvandring fra Nordcanada.

Se mere om geografi, plante- og dyreliv med videre på denne adresse:
www.natur.gl

Natur- og miljøforvaltning

Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø varetager opgaver i forbindelse med miljø- og naturbeskyttelse.

Ressortområdet omfatter også Pinngortitaleriffik (Grønlands Naturinstitut). Sidstnævnte varetager også opgaver for Grønlands Fiskeriundersøgelser. Se nærmere herom på adresserne: www.nanoq.gl og www.natur.gl

Naturbeskyttelse

Forvaltningen af land- og havpattedyr og fugle varetages af Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug.

Se mere herom på denne adresse: www.nanoq.gl

Departementet for Infrastruktur, Natur og Miljø har ansvaret for de internationale konventioner på naturbeskyttelsesområdet, nærmere betegnet Biodiversitetskonventionen, Ramsarkonventionen samt Washingtonkonventionen.

Departementet har også ansvaret for samarbejdet på naturområdet i nordisk og arktisk regi og forvaltningen af de fredede områder, herunder verdensarvsområdet i Ilulissat.

Indtil udgangen af april 2009 har Grønland i en periode på 2½ år været formand for CAFF (Conservation of Arctic Flora and Fauna), der er den ledende organisation inden for arktisk naturbeskyttelse.

Se nærmere herom på denne adresse: www.arcticportal.org

Grønland har som en del af rigsfællesskabet tiltrådt

Washingtonkonventionen, der vedrører handel med dyr og planter, der er truet af udryddelse.

Se mere herom på denne hjemmeside: www.cites.org

Ramsarkonventionen omhandler beskyttelse af værdifulde områder for fugle.

Se nærmere herom på denne hjemmeside: www.ramsar.org

Biodiversitetskonventionen omhandler beskyttelse af den totale biologiske mangfoldighed.

Se mere på denne hjemmeside: www.cbd.int

I nordisk sammenhæng deltager Grønland i arbejdet med beskyttelse af naturen, hvor indsatsen er koncentreret i arbejdsgruppen for terrestriske økosystemer under Nordisk Ministerråd.

Se nærmere herom på denne hjemmeside: www.norden.org se også nærmere på denne adresse: www.nanoq.gl

Fredning

Beskyttelse af naturen varetages gennem fredning af områder, bestemmelser om fredning af dyr og fugle samt hensyn, der skal beskytte naturen.

Der er følgende fredede områder i Grønland:

- Qinguadalen ved Nanortalik der er Grønlands største område med birkeskov
- Øen Uunartoq ved Nanortalik på grund af øens varme kilder
- Ikka-fjorden ved Ivittuut på grund af fjordens unikke kalkstenssøjler
- Øen Akilia ved Nuuk på grund af de meget gamle geologiske forekomster
- Arnangarnup Qoorua ved Maniitsoq på grund af områdets enestående plante- og dyreliv og kulturhistoriske interesser
- Lyngmarken ved Qeqertarsuaq på grund af den enestående flora omkring Arktisk Station
- Melvillebugten mellem Upernavik og Qaanaaq som er et vigtigt yngleområde for narhvaler
- Ilulissat Isfjord på grund af områdets enestående natur. Isfjorden blev i 2004 optaget på UNESCO's liste over verdens kultur- og naturarv, World Heritage List
- Kitsissunnguit (Grønne Ejland) i Diskobugten på grund af områdets rige fugleliv
- Austmannadalen ved Nuuk på grund af områdets landskabelige værdier og bestanden af vilde får
- Nationalparken i Nord- og Nordøstgrønland, et område på over én million kvadratkilometer, hvor fredningen beskytter et repræsentativt udsnit af højarktisk natur. Nationalparken har også status som biosfæreområde under UNESCO's Man and Biosphere Program (MAB).

Om sidstnævnte program, se nærmere på denne adresse:

www.georgewright.org

Der er udlagt 11 Ramsarområder i Grønland til beskyttelse af specielt fuglelivet.

Se nærmere på denne hjemmeside: www.ramsar.org

I oversigt 1 vises størrelserne på fredede områder i km².

Oversigt 1. Fredede områder i km².

Fredet område	km ²
Qinguadalen	30
Øen Uunartoq	5847
Klosterdalen	24

Ikka fjorden	573
Øen Akilia	1
Austmannadalen	587
Arnangarnup Qoorua	90
Lyngmarked	2605
Mellevillebugten	7985
Ilulissat Isfjord	3998
Kitsissunnguit (Grønne Ejland)	69
Nationalparken	952700
km² i alt	974509

Kilde: Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø

Miljøbeskyttelse

Ansvar for miljøbeskyttelse varetages af Grønlands Selvstyre. Bestemmelserne i miljøforordningen med tilhørende bekendtgørelser varetages som hovedregel af kommunerne. Særligt forurenende virksomheder skal have selvstyrets godkendelse, både ved nyanlæg og ved udvidelse af eksisterende virksomheder.

Landslægeembedet er den formelle høringspart i alle sager om særligt forurenende virksomheder, beskyttelse af drikkevandsressourcer og kontrol af drikkevand.

Se nærmere om landslægeembedet på denne adresse: www.peqqik.gl

Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø deltager i det internationale miljøbeskyttelsesarbejde gennem arbejdsgrupperne Arctic Monitoring Assessment Programme (AMAP) og Protection of the Arctic Marine Environment (PAME).

Arbejdsgrupperne overvåger grænseoverskridende forurening og klimaændringer og arbejder med tiltag, der kan begrænse forureningen i de arktiske lande.

Se nærmere om AMAP på: www.mst.dk og om PAME på: www.arcticportal.org

Endvidere deltager Grønland i Akvatisk Økosystemgruppen samt Affaldsgruppen under Nordisk Ministerråd.

Se nærmere om de to grupper på adressen: www.norden.org

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

E-mail: stat@stat.gl

2013 statistisk årbog
Geografi, klima og natur

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: +299 36 23 60 · Fax: +299 36 23 61
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

